

Biuletyn Informacyjny 5(53)/2016

*Życzymy Państwu
radosnych, pogodnych Świąt Bożego Narodzenia
oraz
zdrowia, szczęścia i sukcesów w Nowym Roku!*

Dyrekcja CBMiM PAN

Redakcja Biuletynu

- **XIX International Symposium "Advances in the Chemistry of Heteroorganic Compounds"**
- **Profesor Stanisław Penczek laureatem Medalu Sapientii Sat**
- **Stypendium Prezesa PAN dla mgra Piotra Palucha**
- **Wyniki konkursów przeprowadzonych przez NCN**
- **Obrony prac doktorskich**
- **Wspomnienie o Profesorze Janie Michalskim**

XIX International Symposium "Advances in the Chemistry of Heteroorganic Compounds"

W dniu 25 listopada 2016 roku w naszym Centrum gościliśmy chemików organików na kolejnej, XIX już edycji, Międzynarodowego Sympozjum „Advances in the Chemistry of Heteroorganic Compounds” poświęconego syntezie związków heteroorganicznych. Warto podkreślić, że stanowiło ono naukową inaugurację pięknie zmodernizowanej sali seminaryjnej Centrum. Te jednodniowe sympozja są organizowane wspólnie przez Zakład Chemii Heteroorganicznej CBMiM PAN oraz Sekcję Chemii Heteroorganicznej Polskiego Towarzystwa Chemicznego przy udziale Oddziału Łódzkiego PTChem oraz Wydziału Chemii Uniwersytetu Łódzkiego.

Przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego był prof. Józef Drabowicz, a w pracach organizacyjnych uczestniczyli także: dr Bogdan Bujnicki, mgr Jacek Chrzanowski, mgr Tomasz Cierpień, prof. Piotr Kiełbasiński, (przewodniczący Sekcji Chemii Heteroorganicznej PTChem), dr Dorota Krasowska, dr Jerzy Krysiak, dr Piotr Łyżwa, prof. Wanda H. Midura, mgr Patrycja Pokora-Sobczak oraz prof. Jarosław Lewkowski, (przewodniczący Zarządu Łódzkiego Oddziału PTChem).

Gośćmi honorowymi, którym zadedykowano tegoroczne spotkanie konferencyjne byli profesor Jerzy Wicha z Instytutu Chemii Organicznej PAN, wybitny naukowiec i uznany autorytet w dziedzinie syntezy totalnej i chemii produktów naturalnych (w szczególności steroidów), odznaczony m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, laureat medalu PTChem im. Stanisława Kostaneckiego oraz profesor Kazimierz Michał Pietrusiewicz z Zakładu Chemii Organicznej Wydziału Chemii UMCS w Lublinie (którym kierował w latach 1994 - 2016), wybitny i uznany światowy ekspert w dziedzinie asymetrycznej syntezy związków fosforoorganicznych oraz katalizy asymetrycznej, odznaczony m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, laureat medalu PTChem im. Stanisława Kostaneckiego, wyróżniony Nagrodą Naukową Piotra i Marii Curie Francuskiego Towarzystwa Chemicznego.

Szanowny Jubilat profesor Jerzy Wicha honorowy gość Sympozjum odbiera gratulacje i urodzinowy prezent

Szanowny Jubilat profesor Kazimierz Michał Pietrusiewicz honorowy gość Sympozjum z urodzinowym upominkiem, z lewej przewodniczący prof. Józef Drabowicz

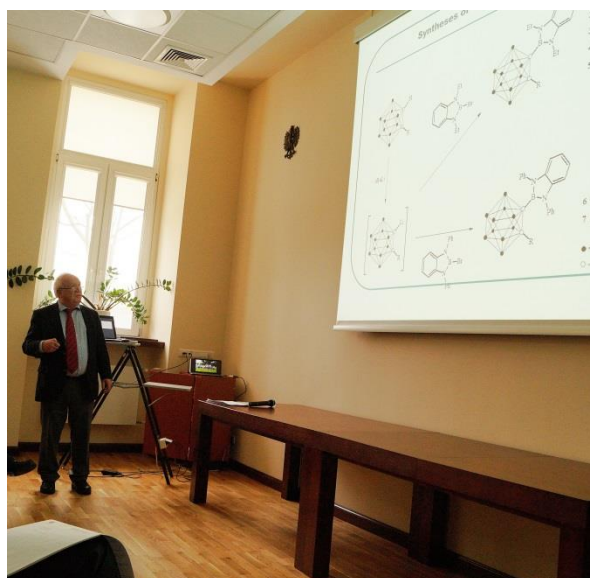
Sympozjum, w którym udział jest bezpłatny, przyciąga z roku na rok coraz większą liczbę uczestników. W tegorocznym spotkaniu udział wzięła rekordowa liczba uczestników, aż 192 osoby, zarówno z Polski jak i z zagranicy. W programie naukowym sympozjum znalazła się seria 45 i 30 minutowych wykładów plenarnych i zaproszonych, uzupełniona sesją plakatową. Otwierając Sympozjum, dyrektor Centrum, prof. Marek Potrzebowski, przekazał smutną wiadomość o śmierci profesora Jana Michalskiego, założyciela i wieloletniego dyrektora CBMiM PAN. Jego pamięć, uczestnicy Sympozjum, uczcili minutą ciszy. Pierwszą Sesję otwierały okolicznościowe wprowadzenia poświęcone honorowym gościom-jubilatom: profesorowi Jerzemu Wisze i profesorowi Kazimierzowi Michałowi Pietrusiewiczowi. Wygłosili je Panowie: prof. Jacek Morzycki oraz dr hab. Marek Stankevič. W trakcie pierwszej Sesji wykładowej, której przewodniczył prof. Marian Mikołajczyk, prof. Herbert Mayr z Monachium w Niemczech, wygłosił wykład zatytułowany „*Philicities, Fugalities, and Equilibrium Constants*”.

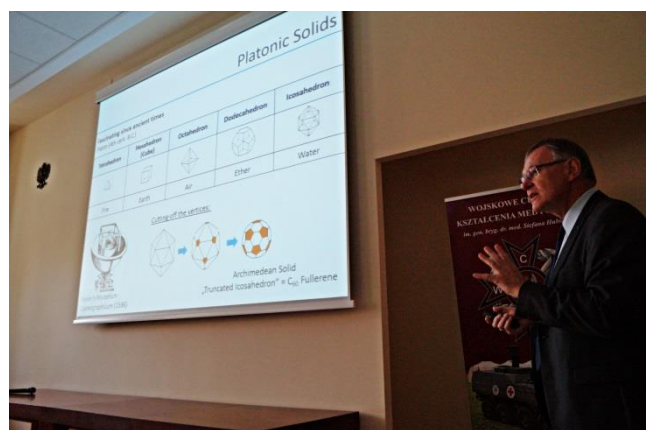
Dyrektor Centrum, prof. Marek Potrzebowski otwiera Sympozjum. Minutą ciszy uczczono pamięć profesora Jana Michalskiego, założyciela i wieloletniego dyrektora CBMiM PAN

Prof. Herbert Mayr podczas wykładu

Prof. Lothar Weber w trakcie omawiania swoich badań

Drugi wykład referowany przez prof. Manfreda Scheera

Sala obrad (pełna)

Podczas drugiej Sesji, której obradami kierował prof. Tadeusz Gajda wykłady zaprezentowali: prof. Manfred Scheer z Uniwersytetu w Regensburgu (Niemcy) w wystąpieniu zatytułowanym „*Polyphosphorus Complexes for Supramolecular Aggregations*” oraz prof. Lothar Weber z Bielefeld w Niemczech w wystąpieniu pt.: „*Fiat lux - luminescent 1,3,2-benzodiazaboroles*”.

Popołudniowa Sesja zarezerwowana była dla uczestników, którzy prezentowali wyniki najnowszych badań w formie posterów. Ze względu na dużą liczbę zgłoszeń do prezentacji posterowej (139), sesja ta odbyła się inaczej niż w poprzednich latach w odrębnym budynku na terenie Centrum. Młodzi adepci chemii mieli również okazję do wzięcia udziału w konkursie na najlepszą prezentację, a dla wyróżnionych dodatkowo przeznaczono nagrody rzeczowe w formie bonów do Empiku, ufundowane przez Oddział Łódzki PTChem. Oceniające jury w składzie: dr hab. Elżbieta Wojaczyńska, dr hab. Karol Kacprzak oraz dr hab. Marek Stankevič miało niemałe trudności w wyłonieniu zwycięskiej trójki, bo prezentacje plakatowe były na wysokim poziomie pod względem merytorycznym jak i estetycznym. Pierwszą nagrodę przyznano mgr. inż. Arturowi Przydaczowi (Politechnika Łódzka, zespół dr hab. Łukasza Albrechta), drugą nagrodę otrzymali *ex aequo* mgr inż. Jakub Iwanek (Politechnika Wrocławska, zespół dr hab. Elżbiety Wojaczyńskiej) oraz duet mgr inż. Maciej Saktura i mgr inż. Łukasz Janczewski (Politechnika Łódzka, zespół prof. Tadeusza Gajdy).

Prof. Jarosław Lewkowski ogłasza wyniki konkursu posterowego.
Laureat I miejsca mgr inż. Artur Przydacz odbiera wyróżnienie z rąk
Prof. Wandy H. Midury

Czwórka nagrodzonych doktorantów po uroczystym wręczeniu dyplomów:
od prawej Artur Przydacz, Jakub Iwanek, Łukasz Janczewski
i Maciej Saktura

W trakcie trzeciej Sesji wykładowej, której przewodniczył prof. Janusz Zakrzewski, pierwszym wykładowcą była dr Anka Pejović absolwentka Uniwersytetu w Kragujevacu w Serbii, obecnie odbywająca staż naukowy w Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, prezentująca badania w wystąpieniu pt.: „*Syntheses and antimicrobial/cytotoxic assessment of ferrocenyl oxazinanes, oxazinan-2-ones, and tetrahydropyrimidin-2-ones*”. Drugi wykład pt.: “*Phosphine-borane complexes as the intermediates in the synthesis of phosphorus ligands. Experimental and mechanistic approaches*” wygłosił dr Oleg M. Demchuk z Zakładu Chemii Organicznej Wydziału Chemii Uniwersytetu Marii Curie- Skłodowskiej w Lublinie, od wielu lat pracujący w zespole Szacownego Jubilata prof. K. Michała Pietrusiewicza.

Dr Anka Pejović najmłodsza prelegentka prezentuje swój wykład otwierając
trzecią Sesję

Dr Oleg M. Demchuk wygłasza wykład zadedykowany
Prof. K. Michałowi Pietrusiewiczowi

Zamykając spotkanie prof. Józef Drabowicz podziękował wszystkim uczestnikom za aktywny udział, gościom honorowym oraz zaproszonym wykładowcom, a także wszystkim, którzy przyczynili się do sprawnej

organizacji naszego Sympozjum. Szczere gratulacje złożono również wyróżnionym doktorantom, którym wręczono nagrody. W organizacji spotkania istotne było wsparcie materialne, słowa podziękowania skierowane były do dyrekcji CBMiM PAN w Łodzi, za hojne finansowe wsparcie, do władz Wydziału Chemii UŁ za udział w finansowaniu pobytu gości zagranicznych oraz Łódzkiego Oddziału PTChem za pokrycie kosztów wydruku Książki Abstraktów i ufundowanie nagród w konkursie na najlepszy plakat. Za wparcie finansowe przewodniczący podziękował również sponsorom firmie WITKO, która ufundowała przerwę kawową, firmie TRIMEN i SHIM-POL. Słowa podziękowania należą się również Paniom z bufetu pracowniczego, które jak zawsze serwowały smaczne obiady. Na zakończenie przewodniczący serdecznie zaprosił wszystkich na kolejne już 20-te spotkanie naukowe z tej serii za rok. Ze względu na stale rosnącą liczbę uczestników, miło nam poinformować, że przyszłoroczne spotkanie będzie odbywać się w cyklu obrad dwudniowych i zostanie zadedykowane Panu prof. dr hab. Marianowi Mikołajczykowi.

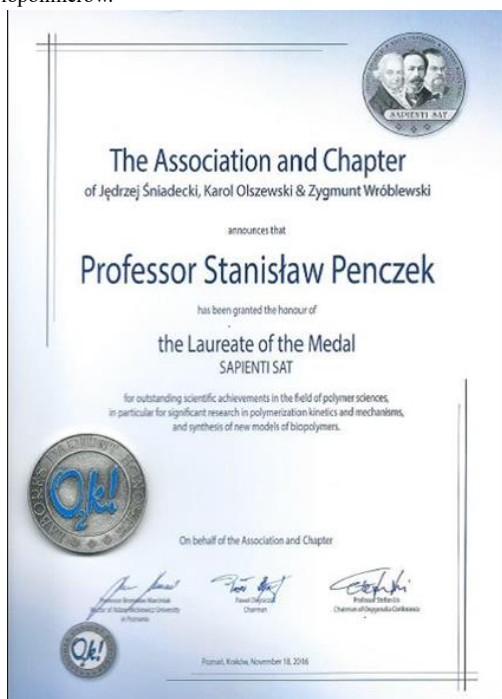

Prof. Józef Drabowicz zamyka Sympozjum podziękowaniem i zaproszeniem na kolejne przyszłoroczne spotkanie

Dorota Krasowska

Profesor Stanisław Penczek laureatem Medalu Sapientii Sat

Z przyjemnością informujemy, że Profesor Stanisław Penczek został laureatem Medalu Sapientii Sat przyznawanego przez Stowarzyszenie oraz Kapitułę Medalu im. Jędrzeja Śniadeckiego, Karola Olszewskiego i Zygmunta Wróblewskiego. Medal przyznany został Profesorowi za wybitne osiągnięcia w dziedzinie nauki o polimerach, w szczególności za znaczny wkład w badania kinetyki i mechanizmów polimeryzacji oraz za syntezę nowych modeli biopolimerów.

Ceremonia wręczenia medalu odbyła się w dniach 18-19 listopada bieżącego roku, w Zespole Dydaktyczno – Bibliotecznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie na III Międzynarodowej Konferencji Naukowej – Oxygenalia 2016, zorganizowanej pod hasłem „Oblicza tlenu”, pod patronatem Rektorów Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, Uniwersytetu Wileńskiego w Wilnie oraz Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu.

Na konferencji Profesor Stanisław Penczek wygłosił wykład pt. „Why polymers built over oxygen atoms are so much important?”

Oprócz Profesora Penczka tegorocznym laureatem Medalu Sapientii Sat został Profesor Michel Che z Uniwersytetu Pierre et Marie Curie w Paryżu.

Julia Pretula

Stypendium Prezesa Polskiej Akademii Nauk dla mgra Piotra Palucha

30 listopada przyznane zostały stypendia Prezesa PAN dla wybitnych młodych doktorantów. Były one przyznane po raz pierwszy i otrzymało je 10 doktorantów pracujących w instytutach PAN w całej Polsce. Ocenionych zostało ponad 60 wniosków, w których należało przedstawić dorobek naukowy doktoranta (listę publikacji/patentów, udział w projektach badawczych, wykaz wystąpień oraz innych nagród).

Mam przyjemność poinformować, że w gronie laureatów znalazł się jeden z naszych młodych pracowników - magister Piotr Paluch z SPBS, który jest współautorem 28 publikacji w renomowanych czasopiśmie międzynarodowych.

Uroczystość wręczenia stypendiów odbyła się 7 grudnia w siedzibie PAN w Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie. Dyplomy zostały wręczone przez Prezesa PAN - prof. Jerzego Duszyńskiego. W uroczystości wręczenia stypendiów brali również udział sekretarze poszczególnych wydziałów PAN oraz dyrektorzy placówek w których pracują laureaci.

Serdecznie gratuluję magistrowi Piotrowi Paluchowi i życzę kolejnych sukcesów.

Marek Potrzebowski

Konkurs przeprowadzony przez Narodowe Centrum Nauki dotyczący finansowania projektów badawczych rozstrzygnięty

Pracownicy CBMiM PAN złożyli 15 wniosków o finansowanie projektów badawczych w konkursach OPUS 11, PRELUDIUM 11, SONATA 11 i POLONEZ 2. Do finansowania zakwalifikowanych zostało 8 następujących projektów:

POLONEZ 2:

1. Dr Luca Sancineto, *Investigations of inter and intramolecular interactions between chalcogens and heteroatoms containing molecules*, 944 874 zł, ST,
2. Dr Satenik Mkrtchyan, *Design, bio and diversity oriented synthesis of fused pyridin-4(1H)-ones, 4H-pyran-4-ones and 4H-thiopyran-4-ones as potential preclinical drug-candidates*, 932 874 zł, ST,

OPUS 11:

1. Dr hab. inż. Anna Kowalewska, *Badanie oddziaływań supramolekularnych pomiędzy reaktywnymi wstęgowymi nanonapełniaczami krzemooorganicznymi nowego typu a matrycami polimerowymi*, 1 048 400 zł, ST5,
2. Dr hab. Markus Dühler, *Przygotowanie immunosupresyjnych egzosomów w celu indukcji antygenowo-swoistej tolerancji immunologicznej*, 679 200 zł, NZ7,

SONATA 11:

1. Dr Tomasz Makowski, *Włókniny biodegradowalne z przestrzenną siecią wielościennych nanorurek węglowych, możliwości wielofunkcyjnej modyfikacji*, 339 600 zł, ST8,

PRELUDIUM 11:

1. Mgr inż. Ignacy Janicki, *Zastosowanie enzymów z grupy ene-reduktaz w stereoselektywnej syntezie chiralnych związków heteroorganicznych*, 99 960 zł, ST5,

2. Mgr Kinga Piórecka, *Inteligentne oligosilneskwioksanowe nanokoniugaty leków przeciwnowotworowych o właściwościach kierujących*, 99 960 zł, ST5,

3. Mgr Maria Nowacka, *Nowe hybrydowe materiały polimerowe o właściwościach fluorescencyjnych - badania wpływu struktury polimerów na sposób organizacji bocznych ugrupowań chromoforowych*, 147 600 zł, ST5.

Olga Lorencka

16 grudnia 2016 r. odbyły się obrony rozpraw doktorskich

mgr Anety Rzewnickiej

pt.

„Tworzenie chiralnych cyklopropanów, jako kluczowy etap w syntezie konformacyjnie usztywnionych aminokwasów o znaczeniu biologicznym”

promotor: dr hab. Wanda Midura, prof. CBMiM PAN

recenzenci: prof. dr hab. Jacek Skarżewski
(Politechnika Wrocławska, Wydział Chemiczny)

dr hab. Jacek Ścianowski
(Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Wydział Chemii)

i

mgr. Tomasza Cierpiąla

pt.

„Fluorowe i selenowe analogi sulforafanu – synteza i badania aktywności przeciwnowotworowej”

promotor: prof. dr hab. Piotr Kiełbasiński

promotor
pomocniczy: dr Piotr Łyżwa

recenzenci: prof. dr hab. Henryk Koroniak
(Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Wydział Chemii)

prof. dr hab. Tadeusz Gajda
(Politechnika Łódzka, Wydział Chemiczny)

Profesor Jan Michalski (7 czerwca 1920 – 14 listopada 2016)

Moje pierwsze spotkanie z Profesorem Michalskim odbyło się pod koniec lat siedemdziesiątych ubiegłego stulecia, kiedy jeszcze byłem studentem Wydziału Matematyczno-Fizyczno-Chemicznego w Uniwersytecie Łódzkim a On - Dyrektorem Centrum Badań Molekularnych i Makromolekularnych Polskiej Akademii Nauk w Łodzi. Choć od tego momentu upłynęło wiele lat, doskonale je pamiętam. Podczas wstępnej rozmowy, od której zależało, czy będę pracował w zespole Profesora Michalskiego, dałem „plamę”. Na pytanie „co pana interesuje?” miałem odpowiedzieć „chemia fosforu” (tak, jak to sugerował Czesław Radziejewski, który mnie rekomendował do pracy w Centrum). Będąc pod wrażeniem, iż rozmawiam z Dyrektorem Centrum, zapomniałem o tym i wymieniłem to, co mnie wtedy bardzo interesowało „kosmos i kontakty z obcą cywilizacją”, gdyż byłem wówczas zafascynowany literaturą fantastyczno-naukową. Rozmowa trwała dłużej niż się spodziewałem i nie dotyczyła tylko chemii. Po moim wyjściu z gabinetu Profesora Michalskiego, Radziejewski

(który był obecny podczas rozmowy) powiedział, że mogę szukać pracy na Księżycu lub Marsie. Profesor Michalski jednak zdecydował się zatrudnić mnie na Ziemi, w swoim zespole w grupie Zbyszka Skrzypczyńskiego.

Pracowałem z Profesorem Michalskim przez prawie 40 lat. W pewnym sensie kontynuowałem Jego badania, które rozpoczął będąc na stażu naukowym u Sir Alexandra R. Todda - przyszłego laureata nagrody Nobla a zarazem promotora Jego pracy doktorskiej (*“Studies on Phosphorylation in Connexion with the Synthesis of Nucleotides”* 1950). Dzięki kontaktom Profesora mogłem współpracować z zespołami Profesorów: Friedricha Cramera, Joachima Engelsa, Iwara Ugiego czy Roberta Letsingera.

Byłem pod wrażeniem wiedzy Profesora Michalskiego i pasji z jaką zawsze pracował. Mimo to czasami rodziły się między nami chwilowe konflikty i spory dotyczące nie tylko chemii. Profesor posiadał także ogromną wiedzę humanistyczną, która kształtowała Jego postawę życiową. Z perspektywy czasu mogę powiedzieć, że były to konstruktywne rozmowy, których będzie mi brakować. Każdy kto znał Profesora przyzna, że nie miał On najłatwiejszego charakteru, co jest częstą cechą ludzi wybitnych, o nieprzeciętnym talencie i wiedzy.

Przez 40 lat naszej wspólnej pracy stworzyliśmy „połączenie”, które przetrwało wiele trudnych sytuacji i pozwoliło nam rozmawiać na różne tematy. Do takich rozmów dochodziło nie tylko w Centrum, ale i podczas naszych zawodowych wyjazdów do Niemiec czy też spotkań w Ostrowie nad Pilicą, gdzie znajduje się przepiękna działka Profesorostwa. W rozmowach tych często uczestniczyła żona Profesora - Pani Profesor Maria Michalska, najważniejsza osoba i autorytet naukowy w Jego życiu.

Po wypadku Profesora w roku 2010 bywałem często u Niego w domu. Pod koniec października 2016 r. odwiedziłem Go. Mimo choroby, z którą zmagał się od kilku miesięcy, starał się dalej pracować i był bardzo aktywny naukowo. Profesor jak zwykle był ciekawy, co się dzieje w Centrum, jakie mam plany naukowe. Omówiliśmy też postępy w redagowaniu wspólnej publikacji. To spotkanie Profesor podsumował stwierdzeniem, że przy następnej mojej wizycie wysyłamy publikację do redakcji. Do następnej mojej wizyty nie doszło. Było to nasze ostatnie spotkanie. **Dnia 14 listopada 2016 roku Profesor Jan Michalski wziął bezterminowy urlop naukowy w Centrum.**

Wojciech Dąbkowski